

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Specifické poruchy učení a chování u dospělých jedinců – vyrovnávání se s handicapem
Autorka práce: Zuzana Pospíšilová
Vedoucí práce: PaedDr. PhDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Autorka bakalářské práce se již delší dobu zabývá problematikou specifických poruch učení, je členem občanského sdružení DYS-centrum, kde se kromě práce s klienty – žáky stále ve větší míře objevuje nutnost práce s dospělými. Na jedné straně jsou to rodiče žáků s SPU, na druhé straně jedinci, kteří si až v dospělém věku chtějí potvrdit diagnózu specifických poruch učení, příp. pracovat na zmírnění obtíží, zejména ve čtení a psaní. Je tedy pochopitelné, že autorka práce nehledala jiné téma a že se na období dospělosti zaměřila, možná i proto, že tato cílová klientská populace není zatím u nás odborně „ošetřena“ a že tedy má do budoucna velkou perspektivu. Nutné je podotknout, že je u nás zatím k dispozici jen pár studií a materiálů pro dospělou populaci a že průzkum, který realizovala, jí může sloužit jako výchozí bod pro práci navazující.

Autorka přistupovala k bakalářskému úkolu velmi zodpovědně. Byla iniciativní, provedla nejdříve pilotážní průzkum a pilotážní kvalitativní analýzu dat. Měla vlastní nápady a v diskusi s vedoucím práce je dovedla korigovat, aby byl výsledek co nejlepší. Velmi rychle se učila, dodržovala stanovené postupy a dohodnuté termíny. V průběhu realizace bakalářské práce se výrazně zlepšila v dovednosti realizovat rozhovor s klienty, ale také v dovednostech kvalitativní analýzy rozhovorů a jejich interpretace.

Výzkumný úkol, tak jak byl připraven a posléze realizován, ukázal, že je studentka, možná i vzhledem k předchozím zkušenostem (vystudovala studijní obor na FHS, psala již závěrečnou práci), na vysoké úrovni v práci s klienty. Byla si vědoma etických aspektů sběru dat, dovedla citlivě modifikovat přístupy podle aktuální potřeby respondentů. Přestože nebyl zkoumaný vzorek velký, odvedla dobrou práci. Při práci s literaturou byla orientovaná, a to jak při vyhledávání zdrojů, tak při samotném psaní práce. Snažila se najít relevantní zahraniční zdroje, pracuje převážně s primárními bibliografickými zdroji.

Cílem práce bylo zjistit, jak se mohou jedinci s SPU v dospělém věku vyrovnávat se svým handicapem. Jak se specifické obtíže manifestují v zaměstnání, jak při vysokoškolském studiu. Zajímá se přitom nejenom o průvodní obtíže spojené se specifickými poruchami učení, ale také o uvědomování si těchto obtíží a strategie jejich zvládnutí.

Autorka postupovala kvalitativní metodologií, základní výzkumnou metodou byl strukturovaný rozhovor. Hledala respondenty v období dospělosti, kteří byli v dětském věku diagnostikováni s SPU, absolvovali vysokou školu a již mají zkušenosti se stálým zaměstnáním. Kritérium věku bylo stanoveno do 35 let.

V teoretické části bakalářské práce (cca 20 stran) postavené na naší i zahraniční literatuře, se autorka zabývá, kromě nezbytných základních otázek spojených s problematikou SPU (pojmosloví, projevy), emočními a sociálními aspekty. Věnuje se také fenoménu, který si stále více získává pozornost, a to specifickým problémům v dospělém věku, všímá si projevů v dospělosti, osobnosti dospělého, problémů v zaměstnání. Jedna kapitola je věnována emočním reakcím dospělých jedinců se specifickými poruchami učení, což je důležitá pasáž pro empirickou část práce. Nejsou zde ve větší míře informace o problémech při vysokoškolském studiu, pravděpodobně je nesehnala.

Sebraný materiál analyzovala a pro přehlednost přikládá v Příloze 1 systém obsahových kategorií a podkategorií. Pro tuto část jí byly přínosné údaje z odborné literatury, oceňuji, že se nedržela přesně nějakého teoretického pojetí, nýbrž že je vytvářela s vlastním logickým tříděním. Postupně tak popsal, jak respondenti vnímají problémy v zaměstnávání, jak specifické pozadí může mít dopad na vnímání nedostačivosti v oblasti schopností, jaké jsou možnosti vyrovnání se s nepříjemnými pocity, jaké mají dospělí dyslektici vztahy na pracovišti, jak vnímají své studium na vysoké škole, jak jsou spokojeni se svým současným životem a jak vnímají samotný problém SPU, ale také pomoc, která je u nás nabízena. Tyto kategorie mají další vnitřní členění, pro přehlednost je vždy uvedeno v rámečku jakési shrnutí. Domnívám se, že na tuto část může studentka v budoucnu navázat, např. při zpracování diplomové práce.

Autorka se nespokojila s „prvním“ čtením, tj. obsahovou analýzou a snažila se postihnout další rozměr. Uvědomovala si, že ne všechny pocity a projevy jsou dospělými dyslektiky vnímány jako negativní, což je nutné ocenit. Je potřeba najít pozitivní rozměr a na tom stavět. Kapitola 3.3 s názvem Pozitivní aspekty může být také inspirací pro ty, kteří s dospělými dyslektiky pracují.

V závěrečné diskusi autorka srovnávání své „skromné“ nálezy (neboť pracovala pouze se čtyřmi respondenty) s literaturou. Kromě diskuse s autory „diskutuje“ také s jednotlivými aktéry, objevuje, ale nikterak nezobecňuje, možné rozdíly ve vnímání mezi muži a ženami.

Bakalářskou práci považuji za zdařilou, doporučuji ji k obhajobě. Studentka vyhověla všem požadavkům, a to jak v etapě přípravy (studium literatury, příprava výzkumného šetření), tak v etapě realizace výzkumu a zpracování dat, a samozřejmě také v etapě vlastního psaní bakalářské práce. Dotazuji se, co přineslo zpracování práce autorce nového, jak budou výsledky či samotný průběh zpracování práce využity do budoucna.

V Praze dne 24. 5. 2009

PaedDr. PhDr. Anna Kucharská, Ph.D.